

20

Undervisnings-
och kultur-
ministeriet
ansvarar för
grunden
för framtida
kunskap och
kreativitet.

Det pågår stora och omvälvande förändringar i vårt samhälle. För undervisnings- och kulturministeriets del innebär det att riktlinjerna för ministeriets ansvarsområde kartläggs och att verksamheten omorganiseras i ett perspektiv som sträcker sig långt utöver regeringens mandatperiod.

Undervisnings- och kulturministeriets kompetens och ansvar för att stärka grunden för nivån på kunskap och kreativitet i vårt land framstår som allt viktigare, i syfte att trygga den framgång och välfärd Finland har nått. Detta är själva kärnan i undervisnings- och kulturministeriets uppdrag – att säkerställa förutsättningarna för medborgarnas kunskap, delaktighet och kreativitet samt att svara för det strategiska arbetet inom ministeriets förvaltningsområde. I broschyren presenteras ministeriets gemensamma vision, som anger de riktlinjer och målsättningar vi dragit upp för vårt ansvarsområde.

Undervisnings- och kulturministeriet stärker sitt strategiska grepp och förnyar arbetsmetoderna såväl inom sitt ansvarsområde som i egenskap av en del av hela statsförvaltningen. Syftet med vår strategi och de strategiska program som presenteras är att skapa större samarbetsvilja och öppenhet såväl inom ministeriet som i förhållande till våra samarbetspartners.

Undervisnings- och kulturministeriets strategi utgår från en helhetsbetonad och klar vision. Vårt ministerium ska ansvara för att Finland också i framtiden slår vakt om bildningsidealet. Vårt mål är Finland ska tillhöra världstoppen i fråga om kunskap, delaktighet och kreativitet.

Harri Skog
kanslichef

Varför behöver vi en strategisk grund?

De stora samhälleliga förändringar som pågår och de utmaningar samhället därmed ställs inför motiverar en kartläggning av riktlinjerna för verksamheten vid undervisnings- och kulturministeriet och utvecklingen av verksamheten på lång sikt.

Centrala utgångspunkter:

- Undervisnings- och kulturministeriets uppgift är att framför allt att svara på de stora samhälleliga förändringar som pågår så att utbildningsbehovet i Finland tillgodoses i en tid som präglas dels av struktur- och förändringar i näringslivet och förändringar i själva arbetets natur, dels av en tilltagande specialisering och profilering på regional nivå samt av nya sociala gemenskaper och medier utanför samhällets etablerade institutioner, tilltagande invandring, allt större kulturell mångfald och alltmer växande samhälleliga klyftor och ojämlikhet.
- Därtill påverkas hela vårt samhälle bl.a. av växlingarna i den globala ekonomin, kraven på hållbar utveckling och åtgärder för att motverka klimatförändringen, av den vetenskapliga och teknologiska utvecklingen, den demografiska utvecklingen, socialt och kulturellt betingade förändringar, ekonomiska strukturer och konjunkturen samt de strukturella och förvaltningsmässiga reformer som genomförs.
- Det allt starkare helhets- och koncern-tänkandet inom den statliga förvaltningen.
- Reformerna inom den offentliga förvaltningen, som bl.a. den nya regionförvaltningen, kommun- och service-reformen, statens produktivetsprogram och kraven på regionalisering.
- Det omfattande reformarbetet inom ministeriets förvaltningsområde, som bl.a. omfattar universitetsreformen och omstruktureringen av högskolesektorn, en total revidering av vuxenutbildningen samt de strategiska

politikprogrammen för utbildning och forskning, kultur, barn- och ungdom samt idrott.

De samhälleliga förändringarna är genomgripande på samtliga nivåer, och följderna svåra att överblicka. För att stärka beredskapen har undervisnings- och kulturministeriet bl.a. gått in för ett stramare strategiskt grepp, en helhetsvision och nya arbetsmetoder. För att undvika att spjälka upp ärenden på flera håll går vi in för att skapa nya, starkare helheter. Härmed blir det också lättare uppnå målen för vårt utvecklingsprogram, stärka vår organisation och utveckla nuvarande praxis.

För att trygga Finlands framgång och välfärd är det av största vikt att stärka grunden för kunskap, delaktighet och kreativitet i vårt land. Undervisnings- och kulturministeriet har ett stort ansvar för att så sker, och för det strategiska ansvaret inom vårt förvaltningsområde. I detta avseende utgår vi framför allt från bildningsidealet.

Vilket är vårt ansvar?

Vår verksamhetsidé: Undervisnings- och kulturministeriet ansvarar för att lägga grunden för framtida kunskap och kreativitet.

Bildning – i form av utbildning, forskning, kultur, idrott och ungdomsarbete – är ett av samhällets kärnområden.

Kunskap förutsätter inläring och tillämpning av fakta och färdigheter. Kreativitet är en resurs som gör det möjligt att individuellt eller kollektivt

upptäcka nya tankebanor, ta fram nya handlingsmodeller och att förverkliga sig själv. Att ingå i en gemenskap, att aktivt ta del i samhället och att påverka det bidrar också till att stärka grunden för kunskap och kreativitet.

Vision 2020: Finland tillhör världstoppen i fråga om kunskap, delaktighet och kreativitet.

Vårt målet är att stärka grunden för

kunskap, kreativitet och delaktighet samt för de intellektuella resurser som krävs för att Finland ska vara framgångsrikt. I ett globalt perspektiv blir kunskap, kreativitet och delaktighet allt viktigare. Vi vill att Finland ska utgöra ett föredöme på internationell nivå, och tillhöra världstoppen på området.

Hur svarar vi på de utmaningar

Framtida bildning

Främsta utmaning:

Samhället blir hela tiden allt mer komplext och specialiserat. Detta utgör en utmaning för bildningsidealet och för de institutioner som ansvarar för att upprätthålla det. I Finland har medborgarna av tradition värnat om detta ideal och dem som står för det. Det föreligger emellertid en fara för att intresset för bildning avtar, om det inte längre betraktas som ett kapital i sig och en väg för att nå högre i samhället.

Samtidigt blir kreativitet, kunskap, delaktighet och innovationsförmåga allt viktigare för samhällsutvecklingen. Kompetenskraven på alla områden höjs hela tiden. Det blir allt viktigare att ha en viss allmänbildning i form av globalt ansvar och ansvar för miljön, förståelse för andra kulturer och kompetens att tillämpa denna kunskap. Moraliska värden och etik, livskunskap, hälsofrämjande och välmående, social kompetens och kommunikationsfärdigheter samt mediekunskap, -läskunnighet och tekniskt kunnande blir också allt viktigare.

Mål:

Undervisnings- och kulturministeriet ansvarar för grunden för samhällets framtida behov av kunskap och kreativitet samt för bildningsidealets fortsatta attraktionskraft.

Programmet Bildningens kraft

Avsikten med programmet är att skapa en fastare grund för kunskap och kreativitet i vårt samhälle.

Programmet granskar de utmaningar som bildningens kraft ställs inför, samt utvärderar och utarbetar metoder för att skapa en fastare grund för kunskap och kreativitet i samhället. Programmet undersöker olika infallsvinklar på vad bildning innebär och olika former av bildning med hjälp av olika analys- och identifieringsmetoder och utarbetar förslag

till nödvändiga reformer inom undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde och i samhället i stort.

Utvecklingsområden som programmet särskilt fokuserar på är bl.a. utbildningsfrågor, kreativa lösningar för produktion och utövande av kultur, nya inlärnings-, undervisnings- och verksamhetsmodeller, identifikation av begåvningsreserver och medborgarinitiativ samt kontaktnät kring kunskap och kreativitet i dialog med andra.

Strukturomvandlingen i näringslivet och i arbetets natur

Främsta utmaning:

För att Finland ska kunna bibehålla sin konkurrenskraft trots de strukturella problem som den ekonomiska utvecklingen på global nivå och den pågående recessionen förorsakar, är det viktigt att ta fram nya kompetensområden. Samtidigt bör vi på lång sikt stärka de kompetensområden som är av betydelse för Finlands konkurrenskraft och välfärd. För att behovet av kunnig arbetskraft ska kunna tryggas framöver, är det synnerligen viktigt att det råder växelverkan mellan utbildning och arbetsliv. Nya kompetenskrav och vårt lands demografiska utveckling ställer allt högre krav på tillgång till kunnig och motiverad arbetskraft. Även de anställdas trivsel och välfärd får allt större betydelse.

Mål:

Undervisnings- och kulturministeriet har beredskap för, identifierar och påverkar strukturomvandlingarna i närings- och yrkeslivet samt ansvarar för att höja nivån på yrkeskunskapen och tillgången till kunnig arbetskraft.

Därutöver bidrar programmet till att utveckla forsknings-, innovations- och kreativa miljöer i den globala ekonomin och till större sakkunskap inom olika specialområden. Sysselsättningsgraden

är hög; arbete och entreprenörskap värderas högt.

Programmet för konkurrenskraft

Programmet för att höja Finlands konkurrenskraft ska identifiera faktorer som bidrar till vårt lands konkurrenskraft och främja strukturer inom ministeriets ansvarsområde och näringslivet som bidrar till att skapa förutsättningar för full sysselsättning.

Därutöver ska programmet identifiera nya nationalekonomiska framgångsfaktorer och kompetensområden, ny teknologi och nya servicekoncept samt främja uppkomsten av sådana. Informations- och kommunikationsteknologin innehar alltjämt en central roll. Ett särskilt mål är att hitta kontaktytor, ta fram ny teknologi och kombinera dem inom potentiella utvecklingsbranscher så att Finland får en stark position där. Målet är att förutse framtida kompetensbehov samt påverka strukturerna inom ministeriets ansvarsområde och näringslivet.

Programmet ska också utvärdera utbildning och kultur som kommersiell aktivitet och främja åtgärder i detta syfte.

Regional profilering och specialisering

Främsta utmaning:

Regionerna i vårt land differentieras och profilerar sig i allt högre grad. Större städer och tillväxtcentra växer allt mer vilket också ökar inflyttningen till deras närområden, samtidigt som tillväxten i metropolområdet påverkar hela landet. Landsbygden hotas av avfolkning. Med hjälp av kunskap och kreativitet kan kompetensnivån höjas inom sektorer som är starkt företrädda i regionen.

Mål:

Målet är att hela Finland ska vara livskraftigt och utvecklas. Programmet bidrar till att utveckla och profilera miljöer

Ändringar omvärldningarna ställer oss inför? – strategisk

ka grunder och program

som höjer den regionala kunskaps- och kreativitetsnivån samt till ett internationellt konkurrenskraftigt metropolområde. Målet är att stödja en utveckling som berikar livskvaliteten för var och en och erbjuder en stimulerande livsmiljö för alla, vilket bidrar till större samhörighet och delaktighet. Undervisnings- och kulturministeriet engagerar sig starkt och aktivt i samarbetet med aktörer på regional nivå.

Programmet för Framgångsrika regioner och livsmiljöer

Inom programmet för framgångsrika regioner och livsmiljöer vill vi ta fram nya sätt att producera och organisera servicen inom undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde. Syftet är att bidra till att utveckla kvalitativt högtstående livsmiljöer.

Därutöver identifierar programmet dynamiska moment och riskfaktorer för styrmekanismerna och partnerskapsmodellerna för utbildnings- och kulturverksamheten på regional nivå. På så vis ska vårt program bidra till att profilera och utnyttja den innovativa potentialen i varje region.

Inom ramen för programmet ska styrningen på regional och riksnivå också förbättras i syfte att höja den regionala livskraften och effektiviteten så att den bättre motsvarar arbetslivets behov.

Polariseringen av samhället, kulturell mångfald och en ny samhörighet

Främsta utmaning:

Samtidigt som vårt samhälle blir allt mer komplext och en tidigare känsla av samhörighet och delaktighet faller sönder i större och mindre subkulturer, letar många efter en ny samhörighet som ger livet innebörd och sammanhang. Det finns nya sociala gemenskaper som enbart existerar på webben, och som därmed står utanför samhällsinstitutionernas

traditionella verksamhet. Även om de nya gemenskaperna bidrar till att stärka medborgarsamhället, utgör de alltså också en utmaning för olika aktörer och institutioner i samhället att utveckla och diversifiera sin verksamhet. Också den internationella rörligheten och det växande antalet invandrare samt nya former av sociala nätverk bidrar till en allt större kulturell mångfald i vårt samhälle.

Men den växande mångfalden medför också nya problem i form av en allt djupare tudelning och ojämlikhet i samhället, tilltagande fattigdom, ett växande illamående, fler fall av mobbning i skolorna och en tilltagande ensamhet. Alla grupper i samhället har inte möjlighet att följa med i utvecklingen i samma takt, eller kapacitet att stärka sina medlemmars samhällspåverkan. Därtill bidrar den ekonomiska och sociala marginaliseringen av vissa samhällsgrupper till en ökande utslagning och minskat välmående. En stor utmaning i detta hänseende utgörs av de fall av marginalisering som går i arv från en generation till nästa, och särskilt barnens och de ungas situation. Problem som uppstått tidigt i livet leder också till problem i skolan.

Undervisnings- och kulturministeriet går in för att styra den växande mångfalden aktivt och helhetsbetonat så att den blir en kraftkälla och en tillgång för hela vårt samhälle.

Mål:

Undervisnings- och kulturministeriet är det ministerium som är expert på medborgarsamhället. Vi identifierar växlingarna i sociala gemenskaper, stärker verksamhetsförutsättningarna för lokala samfund och förnyar vår verksamhet i enlighet med detta. Vi går in för att öka vår beredskap till förnyelse och för att stödja medborgarsamhället.

Den internationella rörligheten och den kulturella mångfalden stärker och berikar kunnande och kreativitet i Finland på olika områden. Våra invandrare deltar

aktivt i samhällslivet, och unga med invandrabakgrund har samma utbildningsnivå och är lika aktiva på sin fritid som alla andra finländska ungdomar.

Alla medborgare i vårt land har lika möjligheter att utveckla sig själva och till ett aktivt medborgarskap. Undervisnings- och kulturministeriet förebygger utslagning och ser till att den inte går i arv, och prioriterar särskilt barn och unga. Varje barn och ung människa har rätt att känna sig trygg i skolan och på fritiden samt att förverkliga sig själv.

Programmet för Delaktighet och samhörighet

Det centrala i programmet för delaktighet och samhörighet är att klargöra hur följderna av den allt större diversifieringen i samhället och särskilt de nya sociala gemenskapernas inverkar på undervisnings- och kulturministeriets verksamhet och styrningen av den, och att utveckla vår verksamhet med hänsyn till de utmaningar vi ställs inför. Till undervisnings- och kulturministeriets uppgifter hör också att arbeta för att stärka medborgarnas möjligheter att delta i olika slags institutionell verksamhet samt främja medborgarsamhällets verksamhetsförutsättningar. Åtgärderna i syfte att stärka medborgarnas delaktighet och samhörighet riktar sig till hela landets befolkning.

Programmet främjar den kulturella mångfalden i vårt land, och innehåller en särskild punkt som syftar till att höja utbildningsnivån och fritidsaktiviteterna bland kulturella och språkliga minoriteter till samma nivå som för andra finländare.

För att förhindra att social utslagning går i arv, utvecklas nya verksamhetsformer inom skolor och fritidsverksamhet, som ger elever och studerande chansen till en "nystart" och erbjuder dem nya livsvägar. Därutöver skapas nätverk för att minska antalet elever och studerande som avbryter sin utbildning och för att förhindra att barn och unga slås ut.

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Undervisnings- och kulturministeriet

Ministry of Education and Culture

Ministère de l'Éducation et de la culture

20

Målen för undervisnings- och kulturministeriets strategi har formulerats med utgångspunkt i de stora omvälvningar som pågår inom utbildnings-, forsknings-, kultur-, idrotts- och ungdomspolitiken.

För att nå våra mål har vi utarbetat fyra strategiska program. Vi har dels utgått från den samlade sakkunskap ministeriet besitter och från behovet av nya arbetsmetoder, samtidigt som vår avsikt också har varit att ge en klarare bild av de utmaningar framtiden för med sig.

Våra fyra strategiska program är nära förbundna med varandra och delvis överlappande, vilket ställer höga krav på samtliga deltagares samarbetsförmåga.

Undervisnings- och kulturministeriet publikationer 2010:5

ISBN: 978-952-485-904-2 | ISBN: 978-952-485-905-9 (PDF)

ISSN-L 1799-0343 | ISSN 1799-0343 (tryckt) | ISSN 1799-0351 (PDF)